

ΟΙ ΕΡΩΤΕΣ ΚΙ' Η ΤΡΕΛΛΕΣ ΤΩΝ ΜΕΓΑΛΩΝ ΚΑΛΛΙΤΕΧΝΩΝ

Η ΜΠΟΕΜΙΚΗ ΖΩΗ ΕΠΙ ΛΟΥΔΟΒΙΚΟΥ-ΦΙΛΙΠΠΟΥ

'Απ' τη φτώχεια στον πλούτο. Μία ξαφνική κληρονομία του Ζερρά ντε Νερβάλ. Το «μυχικό παλάτι» των Τουλέρι. Ο Θεοφιλής Γκωτιέ και η μποέμικη παρέα του. Η φάρσες των καλλιτεχνών. Τα γλέντια τους στο «Μικρό Μουλέν Ρουζ». Ένας ιστορικός χερός μεταμφιεσμένων, κλπ. κλπ.

ΜΙΑ δεισιμασύνη ανοιξιάτικη νύχτα του 1835 ο Γάλλος ποιητής Ζερρά ντε Νερβάλ, που δεν είχε γίνει ακόμη διάσημος με τις «Κόρες της Φωτιάς», έδωσε τον πρώτο χορό μεταμφιεσμένων στο μαγικό παλάτι του...

Έκείνο τον καιρό τον έλεγαν ακόμη Ζερρά Λαυρενί και ζούσε μονάχος, παρ' όλη από το σπίτι του, σε διάφορες τρύφες βροντας έξω από το ένα έτησιο είσοδο από τετρακόσια φράγκα κι' ένα γέφυρα κάθε δέκα οδοί στο σπίτι του δούτο της Λαυρενί, το πατέρα του...

Άσπρινα όμως η καλή του μεταμόρφωσε με το μαγικό φυτό της την ιασηνίστρια του σε μια τρελή κι' εθίζονενη ζωή. Ο Ζερρά με τον θάνατο του πατρός του κληρονόμησε τριάντα χιλιάδες χρυσά φράγκα...

Γιά ρίξτε τώρα μια ματιά σ' αυτόν τον άπαιστο δανδή που κάνει τώρα τον πελάτα του στα βουξέβερτο της Γανδης. Φοράει ένα κουστούμι άφοτος κομμωτήρας και λεπτά τριάντα λοστρόνια. Έχει μια ασύγκριτη γάρι στις κινήσεις του, χοιρτείνει με τους εγγενικούς τρόπους του κι' ήνε το κρυφένιο παιδί των άπορων κινιών, των κινιών με τις ασφρες μεταξένιες τσελέντες και με τα μεγάλα πορφύρα τριαντάφυλλα, που άφηναν το μωρμένιο κλωνιούτσος τους για μια ερωτική αφροίτεια κάτω από την άνοιξαινη ασκλή της δενδροστοιχίας...

Μην σάς φανή παράξενο άν ο Ζερρά βάθεται τώρα σ' ένα παλιό μέγαρο Λουδοβίκου Ένω κοντά στα Τουλέρι. Το διαμέρισμά του έχει έννη δουλάνια και μάνει όλο το δεύτερο πάτωμα! Απέναντί του ο ποιητής Θεοφιλης Γκωτιέ έχει κοιτάσει κι' αυτός μια μικρή εγκαρσο-νέρας για να διασκεδάσει με τους φίλους του και με τις φίλες του. Ο Ζερρά όμως πορεύεται την προγρηνηιά του κατοικία κι' ένα παλιό φίλο του, τον Ζωζαφόρο Καμά Ρουζιέ, που κερδίζει πλουσιοπάροχα την ζωή του με τους πινάκες και τις βινέτες που φτιάχνει τραγουδώντας Μόσαρι. Έκεί πέρα στα Τουλέρι πήγε σε λίγο να καθήσει κι' ένας τατατος άδοκώτοτος φίλος, ο συγγραφεύς Άρσέν Ούσσα. Έκεί κεφαλής όλης αήτης της συντροφιάς ήταν ο κριγίτηρ της ζω-σής νεότητος, ο Θεοφιλης Γκωτιέ.

Ο Ζερρά κι' ο φίλος του είχαν στήσει το μεγάλο σαλόνι τους με βενετσιάνικους καθορτες, με άπορα ταπιλά του Φραγκονά και με πολυτελή έπιπλα. Κι' έπειτα άρχισαν να... έξερεινούν τη γειτονιά τους, διαρραμένοι για τρέλλες. Κάτω απ' το διαμέρισμά τους άκριβώς καθόταν μια θρησχα άριστοκράτισσα, ή όλοια είχε στο παράθυρό της μια μεγάλη γάλα με χρυσόφαρα. Την Κεριακή λοιπόν, την άρα που εκείνη ήταν στη ζωτοργία, οι τρέλλοι ποσά άρχι-

σαν τις φάρσες τους. Ψάφηναν πρώτα με το καλάμι τα χρυσόφαρα κι' έπειτα με τον ίδιο τρόπο γέμισαν τη γάλα με μαύρα φάρια!

Η καρία του κάτω πατώματος, όταν γούσε από την έκκλησία και βρέθηκε μπρός στο έκκλητικόν έκαινο θάνατο, σήκωσε τη γειτονιά στο πόδι με τις ασφοκτικές κι' έντρομες φωνές της...

Τ' άπέναντί τους παράθυρα όμως ήσαν πιο ένδιαφέροντα για τους άπορη ποιητές, γιατί έκεί πέρα, πάνω από τον φανό του άστεινωκού πύματος, μπορούσε κανείς να θαυμάσει τα φλογερά μάτια της γυναίκας του άστεινωκού, μιας λευτάμορφης Ισπανίδας.

Ένας φίλος των κειτούς, ο Ηισι, ένας πόνσοφος νεαρός άρχαιολογος, καθόταν πάνω θρησχος από το διαμέρισμά του άστεινωκού. Κάθε ήμερα λοιπόν κάποιος από τους τέσσερις φίλους έκανε λάθος από πάνανα και χιουτοσε στην πόρτα της Ισπανίδας με τα φλογερά μάτια, βροντας πάνω έτοιμη, για καλό και για κακό, μια φανταστική ιστορία για κάποιο άποροπατο έγκλημα, άν τυχόν και θροισόταν εκείνη την ώρα μαζί με την γυναίκα του κι' ο έφιάλης τους, δηλαδή ο άστεινωκος!

Καιμιά φορά ο κειτούς μαγειρεύει μονάχοι, μπροστά στον παραδοξολογο και ζωσιζο Γκαβαρνί, τον πνευματώδεστερο σαστογράφο της έποχής. Ο Γκωτιέ ήξερε να φτιάχνει περίφημα μακαρόνια, άν και τότε άποσε περισσότερο το κρασί κι' ήταν έκονος, δλος άποκαλίττει εκείνη ή κακή γλώσσα, ο Ούσσα, να καταβροχθίσει κι' όμως τις ζωτέρες! Ο Ούσσα θροισει στις πέριδες με τ' αϊγά, με κάθε ποσά έδραζε λόγο για τη... ζωτομαρία κι' έμενε ως παράδειγμα τ' άλλου που βασάνι στο κρασί κι' όμως ένε... άδάμαστα! Ο Ζερρά, τέλος, έφτιαχνε τον καλύτερο καφέ απ' όλους.

Το βράδυ, πριν ν' άναστατόσουν τα νυχτερινά κέντρα με τα γλέντια τους ή να πάνε στα θέατρα για ν' άκούσουν Ουγκώ ή Λουά, δεινούσαν στα καμπαρέ της όδοφ Βαλουά ή στα άριστοκρατικα ζεστο-νών των βουξέβερτων.

Μια φορά την οδοιαία όμως τα έκαναν γαλιά καρφιά, Άρμουαν έζαίλοι στο «Μικρό Μουλέν Ρουζ», με περίφημη φοιτητική ταβέρνα κι' άρχισαν να ουρλιάζουν.

— Οέ! Έπειτός ή άποσφρες γκακιήτες, ή Νινί, ή Λουλου, ή Ναυό κι' όλες ή άλλες ή τρέλλες διαβόλισσες! Έμπρός για το χορό! Ηοθαις να σάς έπεινούδι-τομει!

Κι' άναθε το γλέντι. Ο Ούσσα κι' ο Ούολιάν, ο τελευταίος έθελονητής της μποέμικης παροέας, θροισαν στις κωντρίλλες, σαν ζωσδιδάσκαλοι.

Ο Γκωτιέ, με τα μάλιά του που άνεμί-ζανε σαν χαίτη, άρταζε όποια γυναίκα έθροισκε μπροστά του και την παρέσφερε σ' ένα κανν-βαλικό χορό... Ο κριγίτηρ αυτός της ζωσής νεότητος, φορούσε μια έπίσημη ρεντιγκόττα κι' ένα μεταξένιο σερήφι στην άρα. Ο Νερβάλ το φράσο του άλά Βέ-

θερό, κι' ο Ουόλιας ψηλές μπότες Ρώσων στρατηγού! 'Ο Ούσασι κι' ο Γκαδασιόν ντυνόντουσαν δίως δίως ο κόσμος, με μόνη την διαφορά ότι φορούσαν πάρα πολύ στραβά το καπέλλο τους... Οι κατηγορήσιμες! Είχαν προσέξει ότι άφρασαν στις γυναίκες...

'Ο Γκωτιέ ήταν ο πιο έφορταβής απ' όλους. «Θάδινα τα πολιτικά μου δικαιώματα, φώναζε πάνω στον ενθουσιασμό του, για να δω την Τζουλίττα Γκωζιέ να βγαίνει από το μπάνιο της!» 'Η Γκωζιέ! 'Ηταν η πιο όμορφη γυναίκα του Παρισιού εκείνο τον καιρό... Για να παρουσιάζετα δίως ο ποιητής έκανε ζούστε στη φίλη του Καμύ Ροζιέ, μα άσχι, νέα με ύψος γυαυόνεζας, που έβρινε άσχη από πιο άσχητρετη άφορσεία. Αύτη είνε η «Σιντελίτς» των ποιημάτων του...

'Ο Ζερμά, πιο όμορφος απ' όλους, είχε τραγερούς έρωτες με μιá Βικτωρίνα και με μιá Ξανθιά Σάρα. Αύτα τα όνοματα μιάς τα φανερώνει ο ίδιος, μα ή κακή γλώσσα του Ούσασι διέδιδε παντού ότι και ή γυναίκα του Γενικού Εισαγγελέως πήγαινε κάποτε από προηγουμένο μέγαρο του Νερβάλ...

Μιά άνοιξιάτικη νύχτα του 1835 σ' αυτό το μαγικό παλάτι των «μυθών» δόθηκε ο πρώτος χορός μετεμετρισμένων, στον οποίο παρουσιάθη άσχη κι' ο Βικτωρ Ουόζι, μαζί με τις πιο όμορφες καλλιτέχνιδες της 'Ολερας και της «Γαλλικής Κοιτοδιάς».

'Ένα συνεργείο από νεαρούς ζωγράφους είχε διακοσμήσει άρρα στουχηματικά την μεγάλη αίθουσα. 'Ο Ροζιέ από άνω μέρος έβλεπε καθόσχη ζωγράφους ένα Ποσειδώνια, ο Νοντάν έ ανέλαβε να στείλιει το άνω μέρος κάθε ποίητα κι' ο Κορσέ τους ταίχους με επανών. Τέλος ο Σασσερόν, ο Βοτιέ, ο Σουτιγιόν, ο Ρουσσώ ζωγραφίζουν άνω από στους ταίχους ένα άόλοζο μουσείο από μυθολογικές γημνότητες κι' από νοσταλγικά τοπία κατά το γούστο του Βιττό.

Μέγας τελετάρχης του χορού ήταν ο Ζερμά, ο συγγραφέας της χωριτωμένης έμμετρης κομωδίας, στην οποία θα πρωταγωνιστούσε ή Σιλβανίη Πλεσσί, ή περίφημη ήθοιαός της «Γαλλικής Κοιτοδιάς». 'Ο θραύσιμος της Πλεσσί αυτή τη βραδεία ήταν κάτι το άφάνταστο! 'Η παράσταση άρχισε μ' ένα πρόλογο του Γκωτιέ που τον διάβαζε από τα παρασκήνια. 'Ο Μπαρά ντέ Γκωρσώ ντεμετρισμένος σε μάγο, ύπογράμμιζε τα χαρακτηριστικά μύθου του με την υπαγέττα του Στό διάλειμμα ή Αορσώ, μιá ένδοξη χορεύτρια, γόρφη ένα υπάλλητο - παντομίμα και τέλος, ή παράσταση έκλεισε με μιá έπιθεώσην του Ουόλιε, τον «Ταχυδρόμο της Νεαπολεως», με τον συγγραφέα ως 'Αορκεϊνό, που έκανε όλο τον κόσμο να ξεκαρδισθή από τα γέλια...

'Όταν άρχισε πια να χαράζει οι σκοπιά μιας τρελλής άσχηστρας τους παρέσαν όλους σ' έναν έξαλλο χορό. 'Από το αλόνι ως τις σάλες, κι' απ' τις σάλες ως τον δρόμο, ή μεγάλη φαντασία των τρομοκρατημένων ξεγύριζε προς το λάσος της Βουλώνης! 'Επί κεφαλής ήταν τρεις Γάλλοι φροντοί, ο Ζιρό, ο Ζωγράφος των Γάλλων φροντών, ο Ροζιέ ντέ Μπεουβάρ που είχε γίνει ένδοξος με το μυθιστόρημά του «'Ο Μαθητής του Κλιν» και που φορούσε μιá ρεντακότα με πλατειά βελούδινα πέττα κι' ο κόμης Μασσέ ντ' 'Εγμόν, ο μετρηραστής του Χόφμαν κι' ήτοις ο άόλοζος της Σιλβανίη Πλεσσί.

Οι σκοπιοί των Τουβιερύ, μπροστά σ' εκείνη την άπερίγραπτη φροντίδα των μετεμετρισμένων που φανόντουσαν σαν παράξενα φαντάσματα στο προνόι ήμφορος, έβδαιαν τις φωνές τρομοκρατημένοι κι' αναπατάσαν τ' άνάστερα!...

'Ο Ζερμά ντέ Νερβάλ από εκείνη την ήμερα έγινε πασίγνωστος στο Παρίσι και για να έξασφαλίση ένα καλό εισόδημα από την κληρονομιά του θέλησε να την εκμεταλλευθή. 'Ίδρυνε λοιπόν τον «Δραματικό Κόσμο», ένα πολιτελές θεατρικό περιοδικό, που τυπωνόταν σε 'Ολλανδικό χαρτί κι' ήταν γεμάτο από χαλκογραφίες και λιθογραφίες των μεγαλειτέρων ζωγράφων της έποχής. 'Η έπιχειρήσις όμως χροσκόπησε κι' ο Ζερμά ντέ Νερβάλ Ξανιάτεσε πάλι στη μισέμημη φτώχεια. Το διαμερίσμα του σ' εκείνο το πολιτελές μέγαρο των Τουβιερύ, ξεπλητήθηκε χροσολογικά από τους δικαστικούς κλητήρες κι' όταν ο Μπαλζάκ τον ρώτησε μιá ήμερα:

— Που' εγάσατε λοιπόν όλα εκείνα τα όμορφα πράγματα του μεγαλότου σας;

'Ο Ζερμά ντέ Νερβάλ, μ' ένα μικρό χαμόγελο, του απάντησε:

— Στίς δυστυχίες!

'Αλλόμονο!... Είχε σθύσει πια το μαγικό όνειρο της τρελλής ζωής του σαν ένα φαντασμαγορικό πυροτέχνημα.

ΑΠ' ΤΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ ΤΟΥ «ΜΠΟΥΚΕΤΟΥ»

ΕΥΘΥΜΕΣ ΙΣΤΟΡΙΕΣ

Ο Σουλταν Μαχμουτ κι' ο σοφός Βεζύρης του. Τι έλεγαν ή δυε χροσολογίες. Πώς έσταματήσαν οι πόλεμοι κι' ή καταστροφές. Πώς έβριθε ο Ζερμά το καταλλήλα άλογο για έναν ιστορικό πίνακά του, κτλ. κτλ.

Ληγούντα ότι ο Σουλτάνος Μαχμουτ, με τους άδιόλοζους πολέμους και την τραναιή άδίκησι του, είχε μεταβάλλει το κράτος του σε έρεϊπια.

Την έποχη, εκείνη τούδε κι' ένας βεζύρης του μεγάλου Σουλτάνου, ο οποίος έλεγε ότι είχε μάθει από καποιον άσχησι να καταλαβαίνη τη γλώσσα των πουλιών, 'Ετσι κανένα πουλί δεν μπορούσε ν' άνοιξη το στόμα του, γουίς ο βεζύρης να καταλαβαίνη τί θέλει να πη.

'Ένα βράδυ λοιπόν, την άρα που ο βεζύρης αυτός, μαζί με τον Σουλτάνο έπείστησαν από το κούνη, είδαν ένα ζευγάρι χροσολογίες να κάθεται επάνω σ' ένα δένδρο κοντά σε κάτι παλιά έρεϊπια.

'Ηα ήθελα να μάθω, είπε ο Σουλτάνος στο βεζύρη, τί λένε τάχα αυτές ή δυο χροσολογίες. Παρακολούθησε τη συζήτησι τους κι' έστρεψε πές του τ' άνοι.

'Ο βεζύρης έλθούσε στο δένδρο, προσποιούμενος ότι άκούει με προσοχή, κι' ύστερα έπιστρέφοντας είπε στον Σουλτάνο:

— Μεγαλειότατε, κατόρθωσα ν' άκούσω τι λένε ή χροσολογίες, αλλά... δεν τολμώ να σου τα έξηγήσω.

'Ο Σουλτάνος όμως επέμεινε.

Θέλω, είπε, να μου διηγηθήτε λέξι προς λέξι ότι άκούσατε!

— Μάθε, λοιπόν, ότι ή μιá απ' αυτές έχει ένα γυό κι' ή άλλη μιá θυγατέρα. Και θέλουν να τους παντρεύουν. 'Ο γονιός λοιπόν του γυού έλεγε στο γονιό της κόρης:

«Λέγοντα να γίνη αυτός ο γάμος, με τη συμφωνία όμως να δώσης στην κόρη σου ής προόδια πενήντα έφοριτωμένες πολιτείες! Κι' ο άλλος απάντησε: — «Πενήντα μόνον! Της δίνο πενταζούρες! 'Ας είνε καλά ο μεγάλος μας Σουλτάνος Μαχμουτ! 'Όσο βασιλεύει αυτός δεν έχουμε φόβο έμεις ή χροσολογίες να στερωθούμε από έρεϊπια».

'Ο Σουλτάνος κατάλαβε τ' έφοριτωμανα τα λόγια του σοφού βεζύρη του κι' άόμα τότε σταμάτησε τους πολέμους και τις καταστροφές.

Ληγούντα το έζηξ άνεξόδοτο γυό τον διάσημο Γάλλο ζωγράφο Ζερμά:

Το έζηξ άναθήσει κάποτε ο Ναπολέων ο Α' να ζωγραφίση τη μάχη του 'Αουστερλιτε και άάισατο το τέλος της μάχης, όταν άπεσόντου στο βάθος τα έχθρικά στρατεύματα, ενώ ο στρατηγός Ράτ έριπτος έκάλπαζε για ν' άναγεινή τη νίκη. 'Αφού ζωγραφίσθηκε το φρόντο της εικόνας και ή άλλες λεπτομείριες από μουσικά, έπρόκειτο να σχεδιασθή και ο έμπροσ στρατηγός, ο οποίος θα κατελάβαινε το κέντρο του πύναου. 'Αλλά ο Ζερμά δεν μπορούσε να βοηθ ένα μοντέλλο τέλειου πολεμιστού Ιταπου, άπος το είχε δημοσιόγησει μέσα στη φαντασία του. Κι' ή έλλειψη αυτή καθόσχη έκανε την έκταξή του έργο.

'Ο βασιλεύς τότε έθεσε στη διάθεσι του καλλιτέχνη τους βασιλικούς στατόνους, άπου θα μπορούσε να μελετήσι όποιοδήποτε τύπο άλόγου ήθελε. Μά έπειδή ούτε και τότε βρήξε ο Ζερμά έκαίνο που ήτοις, ο Ναπολέων διάταξε δυο συντάγματα Ιταυκού να παραλάσουν καλλύοντα ενόπιον του ζωγράφου, ο οποίος όμως και πάλι δεν έμεινε άπόλυτος έκανοποιημένος από κανέναν τύπο άλόγου που θα τούρίσει στον στρατηγό Ράτ.

Μιά μέρα, τέλος, βαδίζοντας ο καλλιτέχνης σ' ένα δρόμο, είδε σε κάποια βιτρίνα παιδικών παιχνιδιών μιá λακή λιθογραφία, που παρίστανε ένα άσχορο άλογο με μισήν όρσά και χατή, και σκορολόζομο κεφάλι. Το άλογο αυτό φρανόταν έτοιμο να πηδήση ένα ήπιόδιο.

— 'Ίδου ένα θαυμάσιο άλογο για τον Ράτ!... φώναξε ο καλλιτέχνης, και μπαίνοντας στο κατάστημα άγόρασε την εικόνα εκείνη, έπι τη βάση της όποιας έκανε το άλογο στον πίνακα της μάχης του 'Αουστερλιτε.

'Ο πίνακας αυτός βούσεται σήμερα στο Μουσείο των Βερσαλλιών.

'Ένας γέρος πλούσιος έτοιμοθάνατος, φώναξε τον συμβολαιογράφο του να άρσισε να του ύπαγορευή τη διαθήκη του. 'Ο συμβολαιογράφος όμως παρατήρησε ότι ο πελάτης του, ενώ στους νέους ήσχητες άφινε σημαντικά κληροδοτήματα, στους παλιούς δεν άφινε παρά άσημαντα ποσά.

— Γιατί άφινετε τόσο λίγα στους παλιούς ήσχητες σας; τον ρώτησε κάποια κούνη σκανδαλισμένης.

— Γιατί; Μά, οι νέοι μου ήσχητα δεν έπρόλαβαν οι καυμένοι να με κλέψουν!...

